

o. Aleksandar Šmeman

LITURGIJA I ŽIVOT

Uvod u hrišćanski život kroz iskustvo Crkve

Naslov originala:
**Liturgy and life: Lectures and essays on Christian development
through liturgical experience**
Alexander Schmemmann

Prevod sa engleskog: Mateja Aksentijević
Lektura: Vesna Nikčević
Grafička priprema: Sašo Kuzmanovski
Štampa: Polyesterday, Skopje
Ikona, Skoplje 2026
Tiraž: 500

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје

271.2-528.8

SCHMEMANN, Alexander, o.

Liturgija i život : uvod u hrišćansku veru kroz iskustvo Crkve /
o. Aleksandar Šmeman ; [prevod sa engleskog Mateja Aksentijevi]. –
Skopje: Ikona, 2026. - 150 стр. : илустр. ; 200 см

Превод на делото: Liturgy and life: Lectures and essays on Christian
development through liturgical experience / Alexander Schmemmann

ISBN 978-608-286-005-3

а) Православна литургија, Свети тајни

COBISS.MK-ID 69310725

SADRŽAJ

BOŽANSTVENA LITURGIJA SVETOGA OCA NAŠEGA	
JOVANA ZLATOUSTOGA	5
POREDAK SVETE I BOŽANSTVENE LITURGIJE	5
PROSKOMIDIJA	5
BOŽANSTVENA SLUŽBA SVETOGA OCA NAŠEGA	
JOVANA ZLATOUSTA	18
LITURGIJA I OBRAZOVANJE	53
I	53
Veliki post: vreme poučavanja	55
II	56
Crkva: novi život u Hristu	57
Obrazovanje: „Okusite i vidite“	58
Obnovljenje shvatanja Crkve	59
III	60
Iskustvo Crkve	61
Biblija i Liturgija	61
Sećanje na Hrista	63
Značenje svetih Tajni	64
Evharistija kao središte	65
PRAVOSLAVNO BOGOSLUŽENJE	66
UVOD	66
OSNOVNI ELEMENTI LITURGIJSKOG BOGOSLUŽENJA	71
Jezik Liturgije: jezik Biblije	71
Osnovni običaji	73
Liturgijske formule	75
Liturgijski tekstovi	76
SVETI HRAM	78
SVEŠTENIK I SABRANJE VERNIH	80
BOŽANSTVENA LITURGIJA	83
Proskomidija	83
Liturgija oglašanih (katihumena)	84
Blagosloveno Carstvo	85
Velika jektenija	85
Antifoni i Mali vhod	87

Liturgija Reči.....	88
Suguba (udvojena) jektenija.....	89
Molitve za oglašene.....	89
LITURGIJA VERNIH.....	91
Prinošenje	91
Ispovedanje vere i ljubavi	94
Blagodarenje.....	94
Pretvaranje Darova	100
Molitveno zauzimanje (zastupanje)	102
PRIČEŠĆIVANJE	106
OSVEĆENJE VREMENA	115
Praznik Vaskrsenja	116
Pedesetnica i Pasha (Praznik Vaskrsenja).....	118
Dolazak Hristov.....	120
Preobraženje	122
Spomen na Presvetu Djevu i Bogorodicu Mariju.....	123
Svetkovanje: priprema i ispunjenje	126
OSVEĆENJE ŽIVOTA	129
Duh i veštaštvo (materija)	130
KRŠTENJE I MIROPOMAZANJE	132
Priprema	132
Krštenje	133
Miropomazanje.....	134
POKAJANJE I ISCELJENJE	137
Sveta Tajna Pokajanja	137
Sveta Tajna Jeleosvećenja	138
SVETA TAJNA BRAKA	141
Veridba	141
Venčanje	142
Rukopoloženje	145

BOŽANSTVENA LITURGIJA SVETOGA OCA NAŠEGA JOVANA ZLATOUSTOGA

POREDAK SVETE I BOŽANSTVENE LITURGIJE

PROSKOMIDIJA

Sveštenik kojemu predstoji vršenje božanstvenog tajnodejstva, dužan je prethodno da bude izmiren sa svima, i da nema ništa ni protiv koga, i da, koliko je moguće, čuva srce od zlih pomisli, da se uzdržava od večera i da bdi nad sobom do vremena sveštenodejstva. A kad nastane vreme, čini uobičajeni poklon nastojatelju, ulazi u hram i zajedno sa đakonom vrši tri poklona pred sv. dverima.

Onda govori **đakon**: Blagoslovi, vladiko.

Sveštenik: Blagosloven Bog naš, svagda, sada i uvek i u vekove vekova.

Đakon: Amin.

Sveštenik: Care nebeski, Utešitelju, Duše Istine, koji si svuda i sve ispunjavaš, Riznico dobara i Davaoče života, dođi i useli se u nas i očisti nas od svake nečistote i spasi, Blagi, duše naše.

Đakon: Sveti Bože, sveti Kreпки, sveti Besmrtni, pomiluj nas. (triput).

Slava Ocu i Sinu i Svetome Duhu, i sada i uvek i u vekove vekova. Amin.

Presveta Trojice, pomiluj nas; Gospode, očisti grehe naše; Vladiko, oprosti bezakonja naša; Sveti, poseti i isceli nemoći naše, imena tvoga radi.

Gospode, pomiluj. (triput)

Slava Ocu i Sinu i Svetome Duhu, i sada i uvek i u vekove vekova. Amin.

Oče naš koji si na nebesima, da se sveti ime tvoje, da dođe carstvo tvoje, da bude volja tvoja i na zemlji kao na nebu; hleb naš nasušni daj nam danas; i oprosti nam dugove naše kao što i mi opraštamo dužnicima svojim; i ne uvedi nas u iskušenje, no izbavi nas od zloga.

Sveštenik: Jer je tvoje carstvo i sila i slava, Oca i Sina i Svetoga Duha, sada i uvek i u vekove vekova.

Đakon: Amin.

Zatim govore:

Pomiluj nas, Gospode, pomiluj nas, jer mi grešnici, nemajući nikakvog opravdanja, prinosimo Tebi kao Vladici ovu molitvu: pomiluj nas.

Slava Ocu i Sinu i Svetome Duhu:

Gospode, pomiluj nas, jer se u Tebe uzdamo; ne gnjevi se jako na nas, niti pominji bezakonja naša, no i sada kao milostiv pogledaj i izbavi nas od neprijatelja naših: jer si Ti Bog naš, i mi narod tvoj, svi smo delo ruku tvojih, i ime tvoje prizivamo.

I sada i uvek i u vekove vekova. Amin.

Otvori nam dveri milosrđa, blagoslovena Bogorodice, da ne propadnemo mi koji se u Tebe nadamo, no da se Tobom izbavimo od beda, jer si Ti spasenje roda hrišćanskoga.

Potom odlaze ikoni Hristovoj i celivaju je govoreći:

Klanjamo se prečistome liku tvome, Blagi, moleći oprostaj sagrešenja naših, Hriste Bože, jer si dobrovoljno blagovoleo da telom uzideš na krst, da bi one koje si sazdao izbavio od robovanja vragu. Stoga Ti blagodarno kličemo: radošću si ispunio sve, Spasitelju naš, koji si došao da spaseš svet.

Zatim celivaju i Bogorodičinu ikonu govoreći:

Bogorodice, Ti si izvor milosrđa, udostoj nas samilosti: pogledaj na narod koji sagreši, pokaži kao uvek moć svoju, jer uzdajući se u Tebe, mi Ti, kao nekada Gavrilo, Arhistratig Bestelesnih sila, kličemo: raduj se.

Onda priklanjaju glave i sveštenik govori ovu molitvu:

Gospode, pruži ruku svoju sa visine svetoga staništa svoga, i ukrepi me za predstojeću službu tvoju, da neosuđeno predstavši strašnome Prestolu tvome, izvršim beskrvno sveštenodejstvo. Jer je tvoja sila i slava u vekove vekova. Amin.

Tada se zajedno poklone sabranom narodu, i ulaze u oltar govoreći:

Ući ću u dom tvoj, pokloniću se sa strahom hramu tvome svetome. Gospode, vodi me pravdom tvojom; radi neprijatelja mojih ispravi pred Tobom put moj, jer u ustima njihovim nema istine, srce im je sujetno, grob otvoren grlo njihovo, jezicima svojim obmanjuju. Sudi im, Bože; neka odstupe od zamisli svojih; odbaci ih zbog mnogog bezbožništva njihovog, jer Te ljuto ogorčiše, Gospode. Neka se vesele svi koji se uzdaju u Tebe, neka se vavek raduju; i uselićeš se u njih; i hvaliće se Tobom svi koji ljube ime tvoje, jer ćeš Ti blagosloviti pravednika, Gospode, kao što si nas ovenčao oružjem blagovoljenja tvoga.

Ušavši u oltar, čine tri poklona pred svetim Prestolom i celivaju sveto Evanđelje i sveti Presto. Zatim svaki uzima u ruke svoj stihar i čine tri poklona ka istoku, govoreći svaki za sebe:

Bože, milostiv budi meni grešnome.

Zatim svešteniku prilazi đakon držeći u desnoj ruci stihar sa orareom, i priklonivši glavu, govori:

Blagoslovi, vladiko, stihar sa orareom.

A sveštenik govori:

Blagosloven Bog naš, svagda, sada i uvek i u vekove vekova. Amin.

Zatim đakon odlazi u jednu stranu oltara i oblači stihar moleći se ovako:

Zaradovaće se duša moja Gospodu, jer me obuče u rizu spasenja i odećom veselja odenu me, kao ženiku stavi mi venac, i kao nevestu ukrasi me krasotom.

I celivavši orar stavlja ga na levo rame. Navlačeći narukvicu na desnu ruku, govori:

Desnica tvoja, Gospode, proslavi se u sili; desna ruka tvoja, Gospode, sruši neprijatelje, i obiljem slave svoje satri si protivnike.

Navlačeći na levu, govori:

Ruke tvoje stvoriše me i sazdaše me: urazumi me, i naučiću se zapovestima tvojim.

Zatim, odlazi do Predloženja, i opravši ruke, priprema sveštene sasude, metnuvši sveti diskos na levu stranu, a sveti putir na desnu, i ostalo sa njima.

A sveštenik se ovako oblači: uzevši stihar u levu ruku, i poklonivši se triput ka istoku, blagosilja ga i celiva, govoreći:

Blagosloven Bog naš svagda, sada i uvek i u vekove vekova. Amin.

I oblačeći ga, govori:

Zaradovaće se duša moja Gospodu, jer me obuče u rizu spasenja i odećom veselja odenu me, kao ženiku stavi mi venac, i kao nevestu ukrasi me krasotom.

Potom uzevši epitrahilj, blagosilja ga i stavlja na sebe govoreći:

Blagosloven Bog koji izliva blagodat svoju na sveštenike svoje kao miro na glavu, koje se sliva na bradu, bradu Aronovu, koje se sliva na skut od haljine njegove.

Onda uzevši pojas, blagosilja ga i govori opasujući se:

Blagosloven Bog koji me opasuje silom i učini besprekornim put moj, koji mi ukrepljuje noge kao jelenu i na visinu me postavlja.

I narukvice navlači kao što je gore rečeno. Zatim uzevši nadbedrenik, ako ima, i blagoslovivši ga i celivavši, govori:

Opaši mač tvoj oko bedara svojih, Silni, lepotom svojom i dobrotom svojom; i širi se i uspevaj i caruj radi istine, krotosti i pravde, i

vodiće te divno desnica tvoja, svagda, sada i uvek i u vekove vekova.
Amin.

Onda uzevši felon i blagoslovivši, celiva ga i oblači govoreći ovako:

Sveštenici tvoji, Gospode, obući će se u pravdu, i prepodobni tvoji obradovaće se radošću, svagda, sada i uvek i u vekove vekova.
Amin.

Zatim otišavši do umivaonika, umiva ruke govoreći:

Umću sa nevinima ruke svoje, i obići ću žrtvenik tvoj, Gospode, da čujem glas hvale tvoje i da javljam sva čudesa tvoja. Gospode, zavoleh krasotu doma tvoga i mesto boravka slave tvoje. Nemoj pogubiti dušu moju sa bezbožnicima i život moj s krvnicima, u čijim su rukama bezakonja, i desnica im se ispuni mita. A ja u bezazlenosti svojoj hodih: izbavi me, Gospode, i pomiluj me. Noga moja stade na pravi put; u crkvama blagosiljaću Te, Gospode.

Tada odlaze na mesto Predloženja darova, klanjaju se triput i govore:

Bože, milostiv budi meni grešnome, i pomiluj me.

Zatim sveštenik:

Iskupio si nas prečasnom Krvlju svojom od kletve zakonske; na krstu prikovan i kopljem proboden izlio si besmrtnost ljudima, Spasitelju naš, slava Ti.

Onda govori đakon: Blagoslovi, vladiko.

Sveštenik: Blagosloven Bog naš, svagda, sada i uvek i u vekove vekova. Amin.

Zatim sveštenik uzima prosforu levom rukom, a desnom sveto koplje, i čineći njime tri puta krsni znak nad prosforom, govori:

U spomen Gospoda i Boga i Spasa našega Isusa Hrista

I odmah zabada koplje u desnu stranu pečata, i režući govori:

Kao ovca na zaklanje bi vođen;

a u levu:

I kao nevino jagnje, nemo pred onim koji ga striže, tako ne otvara usta svojih;

u gornju stranu pečata:

U smirenosti njegovoj sud se njegov uze;

i u donju stranu:

A poreklo njegovo ko će iskazati!

Đakon, gledajući pobožno na ovaj čin, držeći orar u ruci, pri svakom rezanju govori:

Gospodu se pomolimo. *Posle toga govori:* Uzmi, vladiko.

Sveštenik, zabadajući sveto koplje koso, s desne strane prosfore, vadi sveti Hleb govoreći ovako:

Jer se uzima sa zemlje život Njegov;

i stavi ga na sveti diskos pečatom nadole, i kad đakon rekne: Žrtvuj, vladiko; žrtvuje ga, rasecajući kopljem krstoliko i govoreći ovako:

Žrtvuje se Jagnje Božje, koje uzima greh sveta, za život i spasenje sveta.

I okreće nagore stranu s pečatom, pa probadajući kopljem sveti Hleb s desne strane, govori:

Jedan od vojnika probode Mu rebra kopljem, i odmah izide krv i voda, i onaj što vide posvedoči, i istinito je svedočanstvo njegovo.

A đakon uzevši vino i vodu, govori svešteniku:

Blagoslovi, vladiko, sveto sjedinjenje.

Primivši blagoslov, uliva u sveti putir vina i vode.

Sveštenik uzevši drugu prosforu (ako se služi ne sa jednom prosforom, kao u starini, nego sa pet prosfora), govori: